

จันทนา ทองประยูร (2539) ได้ทำวิจัยเรื่อง จุดสนใจและความจำของผู้อ่านในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบไม่ใช้กลุ่มควบคุม (Pre-experimental design) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 134 คน หนังสือพิมพ์ที่ใช้เป็นสิ่งเร้าเป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ได้รับการสุ่มเลือกจำนวน 4 ฉบับ โดยมีระยะเวลาการเผยแพร่ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2538 จนถึงวันที่ 5 พฤษภาคม 2538 พบว่า โดยทั่วไปภาพหัวข่าวและภาพข่าวหน้าแรกเป็นจุดสนใจของผู้อ่าน เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ผู้รับสารต้องรับและตีความด้วยการอ่านและดูภาพข่าวหัวข่าวใช้ตัวพิมพ์และพื้นที่ขนาดใหญ่ ในขณะที่ภาพข่าวก็ใช้พื้นที่จำนวนมาก จึงดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้มากกว่าองค์ประกอบอื่นของหน้าแรก และผู้อ่านจะจำภาพได้มากกว่าภาพหัวข่าว แม้จำนวนความสนใจที่ผู้อ่านมีต่อภาพและภาพข่าวจะเท่ากัน

ณัฐพงษ์ หริรักษพิทักษ์ (2540) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาพอุปมาอุปไมยในงานโฆษณาสิ่งพิมพ์ (A Content Analysis of Pictorial Metaphor in Magazine Advertisement) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา และความหมายของภาพอุปมาอุปไมย ตลอดจนการตีความความหลากหลายและแนวโน้มของการใช้ภาพอุปมาอุปไมยในโฆษณาสื่อนิตยสาร ซึ่งใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยสรุปว่า ภาพอุปมาอุปไมยประกอบด้วยความหมาย 2 ระดับ คือ ความหมายโดยตรง และความหมายนัยประหวัด ซึ่งถูกส่งผ่านตัวกลาง ได้แก่ Primary และ Secondary subject ซึ่งสื่อความหมายถึงอรรถประโยชน์หรือคุณลักษณะของสินค้าหรือบริการ

การตีความหมายของภาพประกอบด้วยการมีประสบการณ์ร่วมกันของ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ตลอดจนบริบททางวัฒนธรรมและภูมิหลังของผู้รับสารเป้าหมาย ภาพอุปมาอุปไมยจึงสามารถสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2523) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ตำราตรวจสอบผู้เริ่มอ่านออกเขียนได้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาพประกอบเรื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีภาพประกอบเรื่องชนิดภาพถ่าย คิดเป็นร้อยละ 71.34 ภาพวาดเหมือนของจริง คิดเป็นร้อยละ 20.00 และภาพการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 8.66

ศรีโสภณ มีเจริญ (2530) ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะของหนังสือภาพสำหรับเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการหนังสือที่มีเนื้อเรื่อง จะต้องเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการเกษตร ภาพประกอบเรื่องและชนิดของภาพประกอบเรื่อง ส่วนใหญ่ต้องการให้ใช้ภาพประกอบเรื่องและชนิดของภาพประกอบเรื่องควรใช้ภาพวาดเหมือนของจริง ชนิด ขนาด และสีของตัวอักษรต้องการตัวอักษรชนิดเรียงพิมพ์เป็นส่วนมากและขนาด 36 พอยต์ ส่วนตัวอักษร

แบบตัวเขียนต้องการขนาดที่ 3 สี ตัวอักษรใช้สีดำหรือสีน้ำเงินเข้มขนาดของหนังสือภาพ ควรใช้ขนาด 7.5 นิ้ว x 10.5 นิ้ว และ 7 นิ้ว x 10 นิ้ว สิ่งแรกที่ทำให้หนังสือภาพดึงดูดความสนใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจมีความอยากอ่านอยากหยิบ ได้แก่ การใช้รูปภาพประกอบเรื่องที่หน้าปก และชื่อเรื่อง

สกล พรหมภิญโญ (2535) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบประสิทธิภาพเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วนกับหนังสือประกอบภาพลายเส้นในการฝึกอบรมกลุ่มสนใจสำหรับประชาชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ประเภททางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตาก จำนวน 30 ชื่อ ที่ลงทะเบียนเรียนกลุ่มสนใจวิชาศิลปะการตกแต่งด้วยดอกไม้ หลักสูตร 10 ชั่วโมง ร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนด้านการตกแต่งสถานที่ ภาคต้น ปีการศึกษา 2534 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อสื่อการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นว่าหนังสือประกอบภาพลายเส้นอ่านแล้วมีความเข้าใจ น่าสนใจและน่าอ่านมากกว่าเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วน

ครุณี สาลิการิน (2535) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เขียนโดยใช้ภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบและภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ โรงเรียนบ้านด่านซ้าย จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน โรงเรียนบ้านด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เขียนเชิงสร้างสรรค์จากภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เขียนเชิงสร้างสรรค์จากภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ

นลินี ดิยะสันต์ (2546) ได้ทำปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง การใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี ปีการศึกษา 2545 สาขาการตลาด จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 60 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่ม แบ่งเป็นนักศึกษาที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยสูง 9 คน ปานกลาง 33 คน และต่ำ 18 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นเครื่องมือวัด วิธีดำเนินการวิจัยเริ่มต้นด้วยการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ แล้วดำเนินการสอนโดยใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 16 ครั้ง จากนั้นจึงทดสอบหลังเรียน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้น ปีที่ 1 ที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยสูง ปานกลาง และต่ำที่เรียนโดยใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อมีพัฒนาการสูงขึ้น

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัยของนักศึกษาทั้งสามกลุ่มอยู่ในระดับดี

3. คะแนนผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาทั้งสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนทุกกลุ่ม

พิมพ์รณ เพิ่มพูนศักดิ์ (2537) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของจุลสารสำหรับชาวชนบทตามความคิดเห็นของผู้มารับบริการจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นชาวบ้านที่อ่านหนังสือ ณ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในท้องที่ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี และ 56 ปีขึ้นไป มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความต้องการ และสนใจในการอ่านจุลสารด้านเนื้อหาสาระ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และชอบจุลสารที่มีภาพประกอบเป็นภาพถ่ายเหมือนธรรมชาติ ลักษณะตัวอักษรพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์กราฟิก ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ตรงอักษรสีดำ การจัดวางรูปเล่มเป็นลักษณะแนวดิ่ง และขนาดรูปเล่ม 7 ½ นิ้ว x 10 นิ้ว (แปดหน้ายกธรรมดา)

สรเรศริญ เกริกอิทธิพล (2543) ศึกษาเรื่อง ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในตามความคิดเห็นของพนักงานบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยปรากฏว่า ด้านภาพประกอบเรื่องจะเป็นภาพผสมระหว่างภาพถ่ายของจริง ภาพเขียนหรือภาพวาดเหมือนจริง ภาพการ์ตูนผสมกัน และเป็นสีธรรมชาติ

ไพศาล กุศลวัฒนะ (2528) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้จากหนังสือการ์ตูนแบบภาพถ่ายผสมการ์ตูนกับหนังสือการ์ตูนแบบการ์ตูนธรรมดา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 60 คน แบ่งกลุ่มทดลองเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 30 คน การดำเนินการทดลอง ได้จัดกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนแบบภาพถ่ายผสมการ์ตูน และกลุ่มที่ 2 ให้เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนแบบภาพการ์ตูนธรรมดา ซึ่งใช้เวลาอ่าน 20 นาที ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนแบบภาพถ่ายผสมการ์ตูนมีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากหนังสือการ์ตูนแบบการ์ตูน

ธรรมดา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การนำภาพถ่ายมาผสมกับภาพการ์ตูนก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีกว่า ภาพการ์ตูนธรรมดาโดยเฉพาะในเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งนักเรียนได้เห็นภาพที่สมจริงผสมกับความเข้าใจของภาพการ์ตูน

สินิภรณ์ อ่อนดี (2536) ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนตาบอด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากแบบเรียนที่มีและไม่มี ภาพประกอบ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากแบบเรียนที่มีและไม่มี ภาพประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียน สอนคนตาบอดกรุงเทพฯ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นแบบเรียนเบรลล์ที่มีภาพประกอบนูนต่ำและไม่มีภาพประกอบ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนตาบอดที่เรียนจากแบบเรียนเบรลล์ที่มีภาพประกอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนตาบอดที่เรียนจากแบบเรียนเบรลล์ที่ไม่มีภาพประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เสวก นักร้อง (2528) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง และจุลสาร สำหรับชาวชนบทตามแนวคิดของผู้รับบริการจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในจังหวัดนครปฐม พบว่า

1. ผู้ใช้บริการมีความสนใจ และต้องการหนังสือพิมพ์ฝ่าผนังที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สุขภาพอนามัย และการวางแผนครอบครัว มีภาพประกอบเรื่อง และภาพจะต้องเป็นภาพถ่าย หรือภาพวาดเหมือนของจริงก็ได้ ขนาดของหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง ควรใช้ ขนาด 2 หน้าก ตัวอักษรควรใช้สีดำหรือสีน้ำเงินเข้ม มีขนาดตัวอักษร 24 พอยต์ เบอร์ 2 และ สิ่งดึงดูดความสนใจได้แก่ การใช้ภาพประกอบเรื่องเป็นภาพถ่าย

2. คุณลักษณะของจุลสารสำหรับชาวชนบท ผู้ใช้บริการมีความต้องการและสนใจ มีการเลือกอ่านเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตร สุขภาพอนามัย โภชนาการ และการวางแผนครอบครัว มีภาพประกอบเรื่องเป็นภาพถ่ายหรือภาพเหมือนของจริง ขนาดตัวหนังสือควรใช้ขนาด 7 นิ้ว x 10 นิ้ว และ 6 นิ้ว x 9 นิ้ว สีและขนาดตัวอักษรควรใช้สีดำและสีน้ำเงินเข้ม สิ่งดึงดูดใจให้อยากอ่านได้แก่ การใช้รูปภาพที่หน้าปก

พิชัย ตรีนุรักษ์ (2532) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดลำปางที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดลำปางที่มีต่อหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง (เพื่อนชาวบ้าน) และ หนังสือพิมพ์ชนบท (เพื่อน) เกี่ยวกับเนื้อหาในรายละเอียดด้านเกษตร สุขภาพอนามัย กฎหมาย

การศึกษา และวัฒนธรรม สรุปผลของการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปภาพประกอบของหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง (เพื่อนชาวบ้าน) และหนังสือพิมพ์ชนบท (เพื่อน) พบว่า ภาพประกอบที่ใช้ในเนื้อเรื่องยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร ภาพสื่อความหมายได้ดีกว่าภาพวาด และสร้างความสนใจให้อยากอ่าน จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความสนใจและชอบอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีภาพประกอบเรื่องมากด้วย ทั้งนี้ เนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และมีอายุตั้งแต่สิบสี่ปีขึ้นไป จึงทำให้ชอบภาพประกอบเรื่องมากกว่าการใช้ตัวหนังสือ เพราะเหตุว่าทำให้เกิดความเข้าใจง่าย นอกจากนี้ ภาพประกอบเรื่องยังช่วยให้เกิดความเข้าใจและเรียกร้องความสนใจได้อีกด้วยจึงมีความสำคัญมาก ภาพช่วยสร้างเสริมความเข้าใจความหมายและสร้างประสบการณ์ให้ผู้อ่าน ถ้าหากภาพประกอบเรื่องไม่มีความชัดเจนจะก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการอ่านได้ ดังนั้น ต้องมีการปรับปรุงภาพให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับผู้อ่าน

ปราณี คุ่มคำ (2544) วิจัย เรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของแผ่นพับที่ใช้เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคหลอดเลือดหัวใจตีบของศูนย์หัวใจในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับภาพประกอบพบว่า ภาพประกอบส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นภาพวาดเหมือนจริง สีของภาพประกอบเหมือนเป็นสีเหมือนจริง

เพ็ญพร ต่อสกุลแก้ว (2541) วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของสื่อคู่มือการดูแลตนเองก่อนและหลังผ่าตัดระดับความรู้ ทักษะคิด โดยทำการประเมินผลของสื่อสิ่งพิมพ์ว่าจะสามารถให้ความรู้การดูแลตนเองก่อนและหลังผ่าตัดได้ดีขึ้นและให้ผู้ป่วยมีความเชื่อทางด้านสุขภาพได้ถูกต้องขึ้น ตลอดจนสามารถลดความวิตกกังวลของผู้ป่วยได้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยมีการเปลี่ยนแปลงระดับทักษะคิดต่อการผ่าตัดเหมาะสมมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงระดับความวิตกกังวล โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่ชอบสื่อคู่มือ ได้รับความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก เนื้อหา ขนาดตัวอักษรและขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสมดี โดยเฉพาะรูปภาพที่บรรจุในเล่มทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี และยังมีสีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจได้ดี สะดวกต่อการนำไปใช้ สามารถหยิบอ่านได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการ

นิรมล พัฒนวงศ์, ร.ท.หญิง รน. (2545) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกนิตยสารนาวิกศาสตร์ต่อนิตยสารนาวิกศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า เรื่องที่สมาชิกต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ปก ทั้งปกหน้าและปกหลังของนิตยสารนาวิกศาสตร์ เพราะคิดเห็นว่าไม่ดึงดูดใจ/ไม่น่าสนใจ ความสดใสของสีน้อยไป ไม่เด่นสะดุดตา และตัวอักษร “นาวิกศาสตร์” ไม่สวยงาม

เรื่องที่สมาชิกต้องการให้ปรับปรุงรองลงมาคือ เรื่ององค์ประกอบในการจัดหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อความหมายของภาพ ความคมชัด แสง-เงา เทคนิคของภาพ จำนวนหน้า

ของภาพ 4 สี และขนาดตัวอักษรเนื้อเรื่อง และคุณภาพการพิมพ์ยังต่ำทำให้ภาพที่ปรากฏไม่ชัดเจน แสดงว่าภาพที่ปรากฏในนิตยสารนาวิกศาสตร์ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างที่ควรจะเป็น เช่นเดียวกับคุณภาพของการพิมพ์ที่ยังค่อนข้างต่ำ ทำให้ภาพไม่สามารถสื่อความหมายหรืออธิบาย เรื่องได้มากนัก

ไพศาล สุวรรณเศรษฐ์ (2538) วิจัย เรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบวารสารรามคำแหง โดยในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์รูปแบบของวารสารรามคำแหง สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบวารสารรามคำแหงที่เหมาะสม และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยวิเคราะห์วารสารรามคำแหง จำนวน 30 เล่ม และสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 40 คน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์วารสารนำมาหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรศักดิ์ สมเจษ (2542) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อรูปแบบวารสารของสารธรณี ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของภาพประกอบกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ภาพปกและภาพประกอบเนื้อหาควรมีความสัมพันธ์กัน ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายสีธรรมชาติ สำหรับขนาดของตัวอักษรที่เหมาะสมกับคำบรรยายภาพควรมีขนาด 16 พอยต์

สรุปผลการวิจัยรูปแบบวารสารวิชาการรามคำแหง บทความที่เหมาะสมที่สุด คือ บทความทางวิชาการ รูปเล่มควรมีขนาด 7.25 x 10.26 นิ้ว เป็นแนวดิ่ง ปกเป็นกระดาษอาร์ต ออบมันหน้าเดียว เนื้อหาพิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์ เย็บเล่มแบบไสสันทากาว พิมพ์ด้วยระบบออฟเซต ความหนาอยู่ระหว่าง 1 - 120 หน้า ภาพปกและภาพประกอบมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นภาพถ่ายสีธรรมชาติ ขนาด ½ หน้าพิมพ์ 3 - 4 สี ภาพอยู่ด้านบน ตัวอักษรอยู่ด้านล่าง และมีขนาด 14 พอยต์ ตัวอักษรปกควรเป็นตัวอักษรธรรมดาหรือประดิษฐ์ขนาด 48 พอยต์ หัวเรื่องควรเป็นตัวอักษรธรรมดา ขนาด 24 พอยต์ เป็นสีดำบนพื้นขาว เนื้อหาควรเป็นตัวอักษรแบบธรรมดาเส้นบาง 16 พอยต์ พิมพ์ด้วยสีดำ โดยแบ่งการพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ ขนาด 3 นิ้ว กั้นช่องระหว่างคอลัมน์ ¼ นิ้ว กั้นหน้าหลังเสมอหน้าเสมอท้าย เว้นขอบหน้าขอบบนมากกว่าขอบล่าง ขอบขวาน้อยกว่าขอบซ้าย และรูปแบบของวารสารรามคำแหงในปัจจุบันเหมาะสมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์นั้น นอกจากเนื้อหาแล้ว ภาพประกอบเรื่องก็มีส่วนสำคัญ สิ่งที่ทำให้ภาพประกอบนั้นมีความสำคัญมีหลายประการ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของภาพประกอบ ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้ภาพประกอบทางด้านการศิลปะ ปัจจัยทางด้านเนื้อหาในภาพประกอบ ประเภทของภาพประกอบ และประโยชน์ที่ได้รับจากภาพประกอบที่ผู้อ่านได้รับ ประเภทของภาพถ่ายนั้น ได้แก่ ภาพวาด ภาพขาวดำ ภาพถ่ายรวมถึงภาพถ่ายที่มีสีเหมือนธรรมชาติ ภาพวาดเหมือนของจริง ภาพการ์ตูน เป็นต้น จากงานวิจัยบางเรื่องกล่าวว่า ภาพการ์ตูนที่

มีฉากประกอบนั้นส่งผลต่อความเข้าใจได้มากกว่าภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ ภาพอุปมาอุปไมย ภาพขาว ภาพลายเส้น ภาพประกอบที่นำมาใช้เป็นหน้าปกนั้นจะช่วยดึงดูดความสนใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจอยากอ่านอยากหยิบ สำหรับภาพประเภทภาพขาวนั้น หากนำมาใช้ในการพาดหัวข่าวจะทำให้สิ่งพิมพ์เป็นที่น่าสนใจ

ภาพประกอบที่ส่งผลต่อผู้อ่านอีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งเน้นในเรื่องการสื่อสารความหมายของภาพที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อความหมายให้กับผู้รับสาร คือ ภาพอุปมาอุปไมยนั้นมีความหมาย 2 ระดับ คือ ความหมายโดยตรงและความหมายนัยประหวัด (ความหมายแฝง) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้ส่งสารนั้นต้องการสื่อความหมายของภาพไปในลักษณะใดแก่ผู้อ่าน เพราะในการตีความหมายของภาพประกอบบางภาพนั้น อาจต้องอาศัยประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ตลอดจนบริบททางวัฒนธรรมและภูมิหลังของผู้รับสารเป้าหมายด้วย ฉะนั้น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า ในการนำภาพประกอบมาใช้นั้น ผู้ส่งสารควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการนำภาพ มาใช้ประกอบ เพราะอาจส่งผลต่อความรู้ ทักษะคิด ความเชื่อ ฯลฯ แก่ผู้อ่าน และภาพอุปมาอุปไมยนั้น จะสามารถสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร และบริบททางวัฒนธรรมและภูมิหลังของผู้รับสารเป้าหมายตามที่ได้กล่าวมาแล้วด้วย

ปัจจัยเกี่ยวกับภาพประกอบทางด้านศิลปะและด้านเนื้อหานั้นมีหลายประการ อาทิ ต้องชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหา ทำทาบให้เกิดจินตนาการ ภาพประกอบทำให้เข้าใจเรื่องง่าย ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเรียกร้องความสนใจ ช่วยสร้างเสริมความเข้าใจความหมายและสร้างประสบการณ์ให้ผู้อ่าน ช่วยแปลความหมายของเนื้อหาได้ดี ถ้าหากภาพประกอบเรื่องไม่มีความชัดเจนและไม่มีความเหมาะสมอาจส่งผลต่อการเรียนรู้ ความสนใจ และอาจก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการอ่านได้

นอกจากนี้ ความสำคัญของภาพประกอบในเรื่องคุณลักษณะของภาพประกอบนั้น งานวิจัยบางเรื่องยังกล่าวไว้ว่า การสื่อความหมายของภาพ ความคมชัด แสง-เงา เทคนิคของภาพ จำนวนหน้าของภาพ 4 สี มีผลต่อผู้อ่าน รวมถึงคุณภาพการพิมพ์ถ้าคุณภาพในการพิมพ์ต่ำก็จะส่งผลให้ภาพที่ปรากฏอาจไม่ชัดเจน และส่งผลให้ภาพไม่สามารถสื่อความหมายหรืออธิบายเนื้อหาได้มากนัก

การใช้ประโยชน์จากภาพประกอบ การนำภาพประกอบมาใช้ในการสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแบบเรียนของกลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางกายภาพที่บกพร่อง เช่น คนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น (ตาบอด) นั้น โดยนำภาพประกอบมาจัดทำในลักษณะนูนจะช่วยทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น

การนำภาพประกอบมาใช้กับสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสมส่งผลดีต่อผู้อ่าน เช่น คู่มือสำหรับการดูแลตนเองของผู้ป่วยนั้นทำให้ผู้ป่วยเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ดี ดึงดูดความสนใจและและมีผลต่อความรู้ และทัศนคติของผู้ป่วย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการผ่าตัดและคลายความวิตกกังวลให้ลดลงอีกด้วย

การทดสอบความจำโดยใช้ภาพประกอบที่มีลักษณะแตกต่างกันมาเป็นสิ่งเร้าโดยใช้วิธีสลับสิ่งเร้า 3 อย่างให้ผู้ถูกทดสอบดูสิ่งเร้าแต่ละอย่างเพียงเวลาเล็กน้อย เช่น สิ่งเร้าที่เป็นภาพประกอบเพียงอย่างเดียว สิ่งเร้าที่เป็นภาพประกอบและมีคำกำกับ และสิ่งเร้าที่เป็นคำอย่างเดียว ผลปรากฏว่า สิ่งเร้าที่เป็นภาพเพียงอย่างเดียวทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

สำหรับการจัดวางภาพประกอบนั้น อาจจัดวางได้หลายลักษณะ เช่น ภาพอยู่ด้านบน ตัวอักษรอยู่ด้านล่าง และมีตัวอักษรบรรยายประกอบภาพด้วย ซึ่งการนำภาพประกอบมาใช้นั้น อาจนำภาพประกอบหลายประเภทมาผสมกัน เช่น ภาพถ่ายของจริง ภาพเขียน หรือภาพวาดเหมือนจริง ภาพการ์ตูนผสมกับภาพถ่าย และเป็นสีธรรมชาติ การใช้ภาพประกอบหลายชนิดผสมกันหรือใช้ร่วมกันนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

ข้อมูลจากงานวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย เรื่อง “ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อการเพิ่มคุณค่าของวารสารองค์กรจากการใช้ภาพประกอบ” กล่าวคือ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบซึ่งกล่าวถึง คุณลักษณะของภาพประกอบด้านต่าง ๆ ประเภทของภาพประกอบ ปัจจัยทางด้านเนื้อหาและศิลปะเกี่ยวกับภาพประกอบ การจัดวางภาพประกอบ รวมถึงความต้องการของผู้อ่านเกี่ยวกับภาพประกอบ คุณค่าและประโยชน์ที่ผู้อ่านได้รับจากการอ่านโดยมีภาพประกอบในวารสารองค์กรและสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ข้อมูลจากงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลสำคัญและผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของภาพประกอบและการใช้ประโยชน์ของผู้อ่านจากการใช้ภาพประกอบในวารสารองค์กร โดยศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้อ่านเกี่ยวกับสัดส่วนเนื้อหาต่อภาพประกอบ ประเภทของภาพประกอบ คุณลักษณะของภาพประกอบที่พึงประสงค์ทางด้านต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังใช้ในการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการใช้ภาพประกอบเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับวารสารองค์กร รวมถึงการศึกษาในเรื่องประโยชน์จากภาพประกอบในวารสารองค์กรที่ผู้อ่านได้รับ อันจะส่งผลให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่อไป

5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร และการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

